

energimarknadsinspektionen
registrator@ei.se

ärendenummer 2025-103808

Synpunkter på utformning av centralt datahanteringsverktyg, ärendenummer 2025-103808

Lokalkraft Sverige är en sammanslutning av lokala energileverantörer och verkar för att skapa goda förutsättningar för att medlemsföretagen ska kunna ge elkunderna en trygg elförsörjning med hög kvalitet till en rimlig kostnad.

Regeringen har givit Energimarknadsinspektionen (EI) och Svenska Kraftnät (SvK) i uppdrag att föreslå ett centralt datahanteringsverktyg (cdv) utan att närmare specificera vad ett sådant verktyg ska innehålla, enbart att det ska öka elsystemets flexibilitet, effektivitet och underlätta för nya aktörer samt att effektivisera leverantörsbyten och avräkning. Dessutom möjliggöra att Anvisningsavtalen elimineras.

Man bör starta arbetet med att först analysera vilka problem som finns med dagens system att utbyta information mellan elmarknadens parter. Det kan också finnas behov av att framöver utväxla ytterligare information som det behöver tas hänsyn till. De funktioner man kommer fram till skulle kunna erfordras i cdv måste utvärderas och nyttan för elmarknaden, dess parter och elkunder noga värderas mot de kostnader som uppstår vid både utvecklandet och driften av cdv. Det kan finnas andra lösningar på de problem man identifierar än att skapa ett cdv och då ska även dessa lösningar utvärderas.

Kostnadsberäkningar måste också innefatta sådana kostnader som elmarknadens olika parter kommer att behöva stå för i form av vidareutveckling/anpassning av system och framtida ökande administrativa kostnader. Kostnader som till sist belastar slutkunden.

Vid införande av nya funktioner, med eller utan cdv, måste det beaktas att den direkta nyttan överstiger de sammanlagda kostnaderna. Det har införts och kommer att införas förändringar vilket driver administration hos elmarknadens parter utan att för den skull tillföra direkta kvantifierbara nyttor.

En noggrann analys behöver ske vilka parter som har ekonomisk nytta av den funktionalitet som cdv eventuellt skulle innehålla. Part/er som har nytta bör också betala för investering och drift efter den nytta som erhålls.

För cirka 20 år sedan tog branschen initiativ till att utveckla Energimarknadens informationsväxel (EMIX) då det då var stora problem med att utväxla olika typer av data. Detta system togs i drift och fungerade bra men alla elmarknadens parter var inte beredda att ansluta sig till det frivilliga systemet varför man nödgades lägga ner EMIX. Problem med utväxling av data som EMIX skulle lösa existerar knappast idag och det bilaterala utbytet av data fungerar idag bra och blir knappast bättre genom att centralisera datautväxlingen.

För cirka 10 år sedan startade SvK utvecklingen av en central HUB som skulle stödja en elhandlarcentrisk modell. En modell som allt fler ställde sig negativa till och sedan av olika orsaker lades ned. Den utveckling vi har idag av världsläget torde fokuset mer behöva koncentreras på att infrastrukturen, elnätet, fungerar och att elnätsföretagen har den dominerande kontakten med elnätskunderna är då väsentligt. Ett eventuellt införande av cdv får inte bli en ingång till att tanken på en elhandlarcentrisk modell återuppväcks.

Lokalkraft ser ett stort problem med att lagra mycket information som berör elmarknaden i ett stort centralt dataregister då ett sådant med all sin information skulle vara ett ypperligt mål för en antagonist att få åtkomst till. Några fullständiga garantier om att systemet inte skulle kunna gå att hacka eller komma åt via någon mänsklig faktor kan ingen utlova. Det är därför bättre att så mycket information som möjligt är decentraliserad men där åtkomst för de parter som bedöms behöva information ska kunna erhålla det.

Inför provdriftsättning av HUB:en förekom diskussioner om det juridiska ansvaret för information, exempelvis mätvärden, som elnätsföretag skulle lämna till SvK:s HUB. Detta klarades inte ut då och om liknande situation skulle uppstå vid framtagande av cdv så är det nödvändigt att på ett tidigt stadium klara ut sådana juridiska frågor.

Hanterandet av flexibilitetslösningar behöver utredas separat men först behöver en modell och regelverk för "flex" fastställas. Om flex används på ett sätt som innebär att många anläggningar samtidigt reagerar med ökning eller sänkning av förbrukning kan det innebära problem i det fysiska elnätet. Det behöver utredas hur sådana driftförhållanden inte ska tillåtas uppstå.

Alla lösningar, inklusive en eventuell cdv behöver byggas upp modulärt men med kommunikation mellan modulerna där alltså också data skulle kunna finnas lokalt i elmarknadens aktörers system. På detta sätt skulle funktionalitet kunna tas i drift vid olika tidpunkter i stället för att ett stort system ska utvecklas från grunden med funktioner som redan finns tagit i drift.

EI efterfrågar synpunkter på fem olika frågeställningar

1. Tillgång till historiska mätdata är centralt för många olika processer, idag fungerar detta bilateralt mellan parter med en god kvalitet. Det problem med mätdata som finns idag är inte att meddelanden mellan parterna inte fungerar utan har mer karaktären av att det ibland tar för lång tid att åtgärda kundens elmätare och/eller kommunikationen från elmätare till nätägarens system för insamling av mätvärden.
EI har inte definierat vad som menas med nära realtidsvärden men antar att man avser leverans av mätdata som idag kunden kan erhålla via elmätarens kundgränssnitt. Sådan information kan knappast förmedlas via de kommunikationssystem som elnätägare har för insamling av historiska mätvärden då det är allt för mycket data. Aktör som erfordrar sådan information föreslås teckna avtal med kunden om ett sätt att få tillgång till sådant mätdata via kundgränssnittet.
Många DSO:er har idag övergått till 15 min avräkning på alla anläggningar och en sådan tvingande reform skulle förbättra de historiska mätvärdena avsevärt liksom avräkningen.
2. Tillgång till nätavgifter är idag begränsat vad gäller möjligheten att läsa in dessa i något dataformat men försök pågår där RISE tillsammans med flera nätbolag utvecklat en sådan möjlighet. En sådan lösning skulle kunna öppna upp för att exempelvis en aggregator kan efterfråga nätavgift för specifik anläggning bilateralt mellan parterna. Nätavgifterna står sannolikt också inför en utveckling med mer dynamiska avgifter, exempelvis förfinade tider då avgift för effekt beräknas och kanske någon form av spotpriskoppling, det kan då vara enklare komma åt sådana uppgifter i nätägarens system än i ett mer stelbent cdv.
3. Leverantörsbyten sker idag via Ediel-systemet vilket fungerar bra. Problem med leverantörsbyten hänförs främst till att mer eller mindre oseriösa aktörer försätter kunder i situationer de inte önskat. Om det framöver kommer krav om elleverantörsbyte på 24 timmar så är det något som dagens bilaterala utbyte mellan parterna kan hantera.
Slopande av systemet med Anvisad elleverantör kan uppnås utan att för den skull låta leverantörsbyten ske via cdv. Skapandet av en sistahandsleverantör torde kunna uppnås betydligt mer kostnadseffektivt genom ett krav på upphandling av sådan av elnätsägare i stället för den av elmarknadsutredningen föreslagna metoden att ett centralt register ska hålla reda på från en tid till en annan om vilken elleverantör som är störst (oklart om det är till antal anläggningar eller volym) i ett nätområde.
Om persondata hanteras centralt måste det också vara denna aktörs att ansvara för att GDPR efterlevs och att skydda personlig integritet.

4. Innan man avgör hur värden från undermätning ska avräknas måste det bestämmas med vilken kvalitet sådan ska ske. För trovärdighetens skull behöver den rimligen ske med samma krav på mätare, mätning och rapportering som den EIFS 2025:1 stipulerar. Hos mindre kunder blir det sannolikt besvärligt att få till undermätning, i vart fall på ett sätt som gör elmätarutrustningen åtkomlig för det företag som ska ansvara för mätare och mätning.
Hur avräkning av nuvarande värden men även undermätning ska ske behöver utredas separat.
5. Viss statistikinhämtning skulle kunna ske antingen från data som eventuellt lagras centralt eller genom att aktuell myndighet via någon form av API ges möjlighet att hämta uppgifter från elmarknadens parter. Endast uppgifter som direkt erfordras för elmarknaden bör användas för statistik. Eventuellt kan då vissa uppgifter som elmarknadens parter idag rapporterar bli överflödiga att rapportera separat vilket vore en pluspost.
Användandet av uppgifter för forskningsändamål bör ske med stor försiktighet och restriktivitet då forskare kan vara ute i ett syfte som inte gagnar Sveriges säkerhet. Även om uppgifter är anonymiserade kan data samköras med annan data, exempelvis från sociala medier och då kan oönskade samband uppdagas.

Lokalkraft är beredda att medverka i det fortsatta arbetet med att förbättra elmarknadens funktioner, både hur de fungerar nu men också med de nya funktioner som kan komma framöver. Vi har fokus på att elmarknaden ska fungera så bra som möjligt för kunderna men samtidigt så att inte kostnaderna för kunderna ökar, det är ändå dessa som till syvende och sist får betala.

Med vänlig hälsning

Lokalkraft Sverige

Erik von Hofsten
Vd

Sigvard Krantz
Sakkunnig

Kontaktperson i detta ärende för Lokalkraft är Sigvard Krantz, sigvard@lokalkraft.se, 0704-451019.